

Кайыпова Махаббат Кайыповна

*Silkway Халықаралық университеті Педагогикалық факультетінің 2 курс
магистранты, п.ғ.д., профессор Молдабек Қ.
Шымкент, Қазақстан*

БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ АҚПАРАТТЫҚ-КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Қазіргі уақытта біздің қоғамымыз дамудың жаңа кезеңінде яғни бұл – ақпараттық кезеңде тұр. Сондықтан бастауыш сынып мұғалімдерінің ақпараттық-кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру педагогикалық үдерісті қоғамдық сұранысқа сай ұйымдастырумен сипатталады. Қоғам өмірінің ақпараттануы және компьютерлік техника құралдарының кеңінен таралуы білім берудің мазмұнына ғана әсерін тигізіп қана қоймай, сонымен қатар педагогикалық үдерістің нысандары мен әдістері, педагогикалық технологияларына де ықпал етуде. Мұғалімнің оқыту үдерісінде интернеттің ақпараттық – білім беру ресурстарын қоса алғанда әртүрлі ақпарат көздерін кеңінен пайдалану әдетке айналатын болады. Оқушылар интернеттің ғаламдық желісі арқылы әлемнің барлық түкпірлеріндегі әртүрлі ақпараттық деректерге қол жеткізеді, өздерін қызықтыратын тақырыптар бойынша басқа елдердің оқушыларымен бірлесіп жұмыс істей алады. Бұл олардың қосымша ақпараттар іздеуге, өздері алған нәтижелерді бағалауға ынталандырады. Мұғалім өзіне лауазым бойынша емес, беделді ақпарат көзі, сарапшы ретінде жүгінетін жетекшіге, үйлестірушіге, кеңесшіге айналады.

Сондай-ақ, В.Н.Бусленко ақпараттық құзыреттілік ұғымына «ақпараттық құзыреттілік дегеніміз – компьютердің көмегімен жаза, оқи, сурет сала және қажетті ақпаратты іздеп, таба білу қабілеті мен әрбір адамға қажетті компьютер туралы білім және оларды қолдану дағдылары» деп тоқталады. Ғалымның бұл анықтамасын қорытындылай отырып, кәсіби құзыреттілік – мұғалім біліктілігінің артуы, қоғам алдындағы жауапкершілікті сезінуі, жоғары деңгейге ұмтылудағы үздіксіз ізденісі, сондай-ақ, жаңалықты қабылдай алу қабілеттілігі және адами құндылықтарға сай бола отырып, сол құндылықтарды балаға сіңіре білуі деп өзіміздің анықтамамызды білдіреміз.

М.А. Ғалымжанованың ойынша, ақпараттық құзыреттілік: сыни тұрғыдан талданған ақпараттар негізінде саналы шешім қабылдау; мұғалімдердің кәсіби қызметінде кез келген проблема мен міндеттерді өз бетінше шешу, мақсат қою, оны негіздеу, жоспарлау және осы мақсаттарға жету үшін танымдық қызметтерді жүзеге асыру, табу, талдау, іріктеу жасау, қайта құру, сақтау, түсіндіру, ақпараттарды тасымалдау, оның ішінде қазіргі заманғы АКТ-ның көмегімен жүзеге асыру; логикалық операцияларды (талдау, жинақтау, қорыту, құрылымдау, тікелей және жанама дәлелдеме, ұқсастығы бойынша дәлелдеме, моделдеу, ойлау эксперименті, материалдарды жүйелеу) қолдана отырып, ақпараттарды өңдеу; қызметін жоспарлау және жүзеге асыру үшін ақпараттарды пайдалану мүмкіндігі.

Автор сонымен қатар зерттеу жұмысында ақпараттық қоғам жағдайында мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін дамыту көрсеткіштерін төмендегідей анықтаған:

- білім беру жүйесінің әлемдік ақпараттық кеңістікке саналы түрде енуін қамтамасыз ету;
- ақпараттардың шексіз көлемі мен оны аналитикалық түрде өңдеуді қамтамасыз етуге даярлау;
- интерактивтік телекоммуникациялық технологияларды (Интернет, қашықтықтан оқыту, интерактивтік тақта және т.б.) қолдануға даярлау;
- ақпараттық-білімдік ортаны модельдеу мен жобалау қабілетін дамыту және осы дағдыны өзіндік кәсіби қызметтеріне қолдануға даярлау.
- ақпараттық ортада жеке тұлғаның шығармашылық сапасы және өзіндік ақпараттық ортаны құру дағдыларын;
- ақпараттық ортада ақпаратты алу, таңдау, сақтау, қабылдау, түрлендіру, жіберу және бір-бірімен сабақтастыру мәдениеттерін дамыту. Авторлардың пікірін тұжырымдайтын болсақ, бастауыш сынып мұғалімдерінің ақпараттық-кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру үшін аталған ақпараттық көрсеткіштерді меңгеруі тиіс, - деп санаймыз.

Жұмысымыздың алдыңғы тарауында талданып кеткен құзыреттілік мәселесі алдыңғы орынға мұғалімдердің ақпараттық сауаттылығын емес, оның мәселені дұрыс шеше білуін қояды. Егер бастауыш сынып мұғалімдерінің құзыреттіліктерінің қалыптасуын кәсіби білім беру жүйесінің аумағында қарастырсақ, онда педагогикалық қызметтегі біліктіліктерінің қаншалықты деңгейде екендігі туралы айтуға болады. Кәсіби құзыреттілік деп педагогтың жеке бас сапалары мен оның психологиялық-педагогикалық және теориялық білімінің, кәсіби біліктілігі мен дағдысының, сондай-ақ, тәжірибесінің бір арнада тоғысуын айтамыз. Бастауыш сынып мұғалімдері жалпы әлемдік мәдениетті, қарым-қатынас мәдениетін, тіл мәдениетін игеріп, интеграциялық үдерістерді меңгеріп, әлемдік білім кеңістігінің өресінен шыға алғанда ғана ақпараттық-кәсіби құзыреттілігі қалыптасқан маман ретінде танылары сөзсіз.

Сонымен қатар, мұғалімдердің ақпараттық-кәсіби құзыреттілігінің арнайы, әлеуметтік және тұлғалық түрлеріне ерекше мән беріледі. Арнайы түрі – өзінің мамандығына сәйкес білімі, біліктілігі, дағдысы, жаңа білім мен білікті өздігінен меңгеруі, өз еңбегінің нәтижесін бағалауы, біліктілігінің болуы, ал әлеуметтік түрі – тіл туралы білімінің, коммуникативті мәдениетінің, басқамен ынтымақтастыққа қабілеттілігінің, өзінің іс-әрекетінің нәтижесіне, қоршаған ортаға дайындығының болуымен сипатталады. Тұлғалық түрі – өзін-өзі тану бойынша біліктілік, дағдысын жетілдіруде кәсіби дайындығының болуын қажет етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Әлмұхамбетова Б.А. М.А. Ғалымжанова, Білім беру жүйесі қызметкерлерінің біліктілігін арттыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қолданылуы. Информатика негіздері, №5, 2008, 176.

2. Ғалымжанова М.А. Әр түрлі санаттағы білім беру саласы қызметкерлерінің біліктілігін арттыру және олардың базалық педагогикалық ақпараттық-коммуникациялық технологиялық құзыреттілігін қалыптастыру // Ізденіс. - 2008. - №1.